

Predstavljanje preporuka za unapređenje zapošljavanja mladih

Uočeni problemi:

- **Statistika o zaposlenosti i nezaposlenosti, te o radnim mestima je nepotpuna.**

Način prikupljanja, obrade i prikazivanja podataka nije sveobuhvatan pogotovo za nivo lokalnih zajednica pa je teško uhvatiti stvarno stanje. Podaci dolaze iz različitih izvora, prikupljaju se različitim metodama, nije ih moguće ukrstiti. Ne vodi se statistika o broju radnih mesta koja se otvaraju/zatvaraju na nekoj posmatranoj teritoriji. Bez detaljnih podataka teško je sagledati u potpunosti problem i pronaći odgovarajuće rešenje.

- **Nedovoljno je ulaganja u kreiranje održivih radnih mesta**

Programi zapošljavanja mladih usmereni su najviše na nezaposlene sa ciljem njihovog zapošljavanja ili upućivanja na praksu što je dragoceno, ali ne rešava ključni problem a to je nedovoljno radnih mesta. Otklanjanje barijera za nova radna mesta odnosno za rast domaće privrede imalo bi dugoročne pozitivne efekte na zapošljavanje. Iako su mnoge mere vezane za makroekonomske uslove, mnogo mogu da naprave upravo lokalne zajednice stvarajući povoljnije poslovno okruženje za započinjanje novih i rast postojećih preduzeća.

- **Lokalna partnerstva između različitih aktera su nedovoljno razvijena**

Nezaposlenost je rezultat neuspešnih reformi u mnogim oblastima, stoga i rešavanje zahteva saradnju više aktera iz različitih sektora /civilnog, privatnog i javnog sektora/ kako bi se našla dobra rešenja. U lokalnim zajednicama nema dovoljno resursa a kada se i to nedovoljno usitni na mnogo aktera koji međusobno nisu dovoljno povezani rezultat izostaje ili je obuhvat nizak. S druge strane lokalne zajednice su najbliže građanima, i imaju šansu da dobrom organizacijom i adekvatnim politikama dopru do najosetljivih grupa mladih.

- **Preduzetništvo prepoznato kao značajno za razvoj**, ne samo kao oblik samozapošljavanja nego uopšte kao preduzetnička kultura koja neguje pronalaženje boljih rešenja i zadire u sve sektore. Međutim mere za podršku nisu dovoljne i sveobuhvatne, ne ulaže se u kontinuitetu i ne uzimaju se u obzir faktori višestruke ranjivosti grupa mladih čime veliki broj onih kojima je podrška najpotrebnija izostaje (mladi koji na primer nisu ni u formalnom ni neformalnom obrazovanju niti rade). Socijalno preduzetništvo gotovo bez podrške kada se radi o institucijama. Podrška kada i postoji gađa tradicionalne sektore, dok ekonomija znanja i inovacije izostaju.

- **U svih šest gradova obuhvaćenih projektom** akteri su naglašavali negativne efekte prevelikog uticaja političkih stranaka na zapošljavanje, rad institucija ili programe zapošljavanja usled čega se često ranije započete aktivnosti gase kada dođe do smene vlasti.

- **Privreda u ovim gradovima je pretežno mikro, i veliki je broj porodičnih biznisa.** To je pozitivno pošto su i mikro preduzeća i porodični biznisi fleksibilni i odolevaju tržišnim turbulencijama. Međutim brine odsustvo rasta mikro preduzeća koja bi kada bi rasla najbrže otvarala radna mesta. Poslovno okruženje i mere podrške ne odgovaraju na njihove potrebe i ciljaju velike sisteme. Dok se bavimo sa nekoliko velikih, hiljade malih firmi nam promiče. Dodatno, porodičnim firmama je potrebna podrška posebno u transferu posla s jedne na drugu generaciju a što ima veliki uticaj na zapošljavanje mladih.

- **Programi usmereni na povećanje zapošljivosti, zapošljavanje i samozapošljavanje nisu u dovoljnoj meri prilagođeni pojedinačnim lokalnim kontekstima** – problemi jesu isti ali ne sasvim, svaki lokalni kontekst ima dodatne karakteristike i rešenja neće biti ista. Najčešće se viđaju vrlo slični programi i mere koji se prebacuju sa centralnih nivoa vlasti.

- Postoji veliki **jaz između znanja koja su potrebna privredi, i onoga što su ishodi obrazovanja.** Privreda, obrazovanje i institucije ne saraduju u kontinuitetu a saradnja kada postoji ona nije institucionalizovana i više zavisi od dobre volje pojedinaca.

Beogradski fond za političku izuzetnost
Belgrade Fund for Political Excellence

Centar za razvoj građanskog društva

Center for civil society development

Community Building Mitrovica

Na osnovu svih ovih učenih problema, date su sledeće preporuke:

- **Unaprediti statistiku**

- Statistika o zaposlenima/nezaposlenima u konkretnim lokalnim zajednicama mora biti unapređena i dostupna: po godinama, polu, obrazovanju, sektoru, i svim drugim sociodemografskim karakteristikama – Pored vođenja evidencija dodatno sprovoditi istraživanja o mladima iz NEET grupe i po raznim kategorijama ranjivosti kako bi se odgovorilo što adekvatnije na njihove specifične situacije

- **Uspostaviti na sistemski način lokalna partnerstva za kreiranje radnih mesta**

- Uspostaviti multisektorska partnerstva gde javni, privatni i civilni sektor kao i obrazovne institucije zajednički pronalaze načine da reše problem nedostatka radnih mesta.

- **Fokus javnih politika usmeriti ka kreiranju radnih mesta u sektorima veće vrednosti**

- Podsticati inovativnost u tradicionalnim sektorima
- Podsticati razvoj netradicionalnih sektora /ekonomija znanja/

- **Fokusirati se na kreiranje preduzetničke kulture**

- Preduzetničko učenje od ranog detinjstva
- Podsticanje preduzetništva i socijalnog preduzetništva
- Podrška započinjanju, ali i rastu preduzeća
- Podrška porodičnim firmama
- Podrška međugeneracijskom transferu upravljanja u porodičnim firmama

- **Uvažiti realnost da je privreda** u kojoj se najbrže otvaraju radna mesta mikro privreda i u skladu sa tim podsticati programe za kreiranje radnih mesta u tim preduzećima

- Pomoći malim firmama da uspostave sistem prakse
- Povezati mikro preduzeća sa obrazovnim institucijama – velika uloga civilnog sektora
- Podsticati inovativne modele zapošljavanja i samozapošljavanja kroz otvorene grant šeme gde bi se ulazilo u partnerstva i sa malim firmama

- **Povezivati se regionalno** i kroz programe razmene diskutovati dobre primere prakse koji

- bi mogli da se adaptiraju i prenose u različite zajednice.